

РЕШЕНИЕ

№ 1424

гр. София, 14.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-В СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети април през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Анелия Маркова

Членове: Пепа Маринова-Тонева
Ирина Стоева

при участието на секретаря Юлиана Ив. Шулева
като разгледа докладваното от Анелия Маркова Въззивно гражданско дело
№ 20211100508408 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258-273 ГПК.

С решение № 20057309 от 03. 03.2021 г. по гр.д.№ 61666 по описа за 2019 г. СРС, Първо ГО, 46 - ти състав се:

ОСЪЖДА П.НА Р.Б., да заплати на М.М. Ц., на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ сумата от **800 лв.**, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на незаконно обвинение в извършването на престъпление (прок. пр. № 7887/2007 на С. районна прокуратура и НОХД № 13436/2009 г. на Софийски районен съд), ведно със законната лихва от 08.02.2016 г. до окончателното изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата до пълния предявен размер от 2500 лв. като НЕОСНОВАТЕЛЕН;

ОСЪЖДА П.НА Р.Б., да заплати на М.М. Ц., на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ сумата от **1500 лв.**, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на незаконно обвинение в извършването на престъпление (прок. пр. № 19711/2007 на С. районна прокуратура и НОХД № 417/2016 г. на Софийски районен съд), ведно със законната лихва от 18.10.2017 г. до окончателното изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за

разликата до пълния предявен размер от 5000 лв. като НЕОСНОВАТЕЛЕН;

ОСЪЖДА П.НА Р.Б., да заплати на ал. ИВ. ил., на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ сумата от **800 лв.**, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на незаконно обвинение в извършването на престъпление (прок. пр. № 7887/2007 на С. районна прокуратура и НОХД № 13436/2009 г. на Софийски районен съд), ведно със законната лихва от 08.02.2016 г. до окончателното изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата до пълния предявен размер от 2500 лв. като НЕОСНОВАТЕЛЕН;

ОСЪЖДА П.НА Р.Б. да заплати на ал. ИВ. ил., на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ сумата от **3500 лв.**, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на незаконно обвинение в извършването на престъпление (прок. пр. № 19711/2007 на С. районна прокуратура и НОХД № 417/2016 г. на Софийски районен съд), ведно със законната лихва от 18.10.2017 г. до окончателното изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата до пълния предявен размер от 15000 лв. като НЕОСНОВАТЕЛЕН.

Срещу така постановеното решение са постъпили:

1-въззивна жалба от Прокуратура на Република България, ответник в производството пред СРС, като решението на първата инстанция се обжалва в уважената част. Твърди се, че решението на СРС е неправилно в частта в която съдът е уважил претенциите на ищците за неимуществените вреди, така и в уважената част по отношение на имуществените вреди. Излагат се доводи за несъобразяване на решението със събраните по делото доказателства и съдебната практика на ВКС, която се цитира. Счита, че не са доказани предпоставките на чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ. Не била налице причинно-следствена връзка между търпените вреди и поведението на Прокуратурата във връзка с повдигнатото обвинение по чл.215, ал.1 НК. Решението било и необосновано. Задържането под стража било взето от МВР поради което Прокуратурата не следвало да носи отговорност. Преценката за справедливост **по отношение на обезщетението за неимуществени вреди** не била изведена от всички конкретни обстоятелства. Затова счита, че обезщетението е определено в нарушение на критериите по чл.52 ЗЗД. Прокуратурата не била разпространявала информация за образуването и

воденото срещу ищеца наказателно производство; нямало данни и това производство да е станало обществено достояние. Твърдението на ищеца за zlepоставяне в обществото били недостоверни и несъстоятелни. Следвало да се има предвид и, че срещу ищеца имало образувани няколко наказателни производство поради което присъдения размер следвало да бъде глобален.

Иска се обжалваното решение да бъде отменено и вместо това претенциите на ищеца и на ищцата да бъдат отхвърлени като недоказани и неоснователни или при условията на евентуалност да се намали размера на обезщетението за неимуществени вреди при съобразяване с критериите по чл.52 ЗЗД.

По въззивната жалба **не е постъпил отговор от ищите пред СРС- М. М. ЦВ. и ал. ИВ. ил..** В хода на производството се излага становище за нейната неоснователност и правилност на постановеното решение в частта, в която претенциите им са били уважени.

По допустимостта на въззивната жалба:

За обжалваното решение въззивникът е бил уведомен на 17.03.2021 г.

Въззивната жалба е подадена на 19.03. 2021 г.

Следователно същата е в срока по чл.259, ал.1 ГПК.

Налице е правен интерес от обжалване.

Следователно **въззивната жалба е допустима.**

2-въззивна жалба от ищите пред СРС- М. М. ЦВ. и ал. ИВ. ил. .

Решението се обжалва в частта, в която претенциите им по чл. 2, ал. 1, т. 3, ЗОДОВ за **неимуществените вреди** са отхвърлени. Считат, че неправилно СРС се бил позовал на предходно спечено от ищите дело срещу Прокуратурата за вреди, причинени от други наказателни производства, както и на осъдителната присъда на ищеца и. от 2011г. Неправилно СРС се бил позовал и на съпричиняване от страна **на ищцата Ц.** чрез подписване на протокол за доброволно предаване и др. С това СРС бил нарушил чл.413, ал.2, т.1 и т.2 НПК.Освен това не било установено съответствие между вещите откраднати от обекта и описани в протокола за оглед на местопрестъплението и тези намерени в апартамента на ищцата. Следвало да се вземе предвид, че от показанията на свидетелката Н. Ц. се установило, че полицейските служители били посетили адреса на ул.“Д.Б.“ и влезли в

апартамента без заповед за обиск и чрез zlepоставяне пред съседите. Установеното от СРС съпричиняване чрез допринасянето за забава на процеса с повече от 10 месеца поради непосочване на нов адрес било очевидно несъответно на фона на общата продължителност на нохд. № 417 от 2016 г. от 10 години. Счита, че главната причина за тази забава бил факта на неоткриване на основния свидетел- пострадалото лице. Сочи, че старите дела /за държане на наркотични вещества/ срещу ищцата били приключили с окончателни присъди средата на 2009 г. и средата на 2012 г. Новите дела /за укривателство/ се развили в съдебните им фази между 2010 г. и 2014 г. и между 2012 г. и 2017 г. Затова неправилно СРС присъдил на ищцата като обезщетение за неимуществени вреди само сумата в размер на 800 лв. Точно обратното на приетото от СРС, воденето на няколко наказателни производства срещу ищцата пораждало право на по-високо обезщетение, защото говорело за системност, натрупване и целенасоченост на правонарушенията на държавния орган. **Затова счита, че на ищцата ѝ се следва пълния претендират размер на обезщетението за вреди по нохд № 13436 по описа за 2009 г. в размер на 2500 лв. и по нохд № 417 по описа за 2016 г.- 5000 лв.** По отношение на ищеца и. се сочи, че неправилно СРС при определяне на размера на обезщетението му се позовал на извършено от и. престъпление по чл.195 НК, за което бил признат за виновен. Това обстоятелство било ирелевантно, защото обезщетение се следвало и на осъждани лица. Неправилно СРС бил приел, че делата за държане на наркотични вещества и предметните наказателни производства се били водели паралелно. Двете незаконни обвинения за които и. вече бил получил обезщетение и двете обвинения предмет на настоящето дело не се засичали във времето. Сочи, че старите дела /за държане на наркотични вещества/ срещу ищцата били приключили с окончателни присъди средата на 2009 г. и средата на 2012 г. Новите дела /за укривателство/ се развили в съдебните им фази между 2010 г. и 2014 г. и между 2012 г. и 2017 г. Счита, че вредите били лесно разграничими. Особено по последното дело, което било с най-дълга продължителност по което имало тежка мярка за неотклонение и по което имало осъдителна присъда на ефективен затвор за ищеца на първа инстанция. Точно обратното на приетото от СРС, воденето на няколко наказателни производства срещу ищцата пораждало право на по-високо обезщетение, защото говорело за системност, натрупване и целенасоченост на

правонарушенията на държавния орган. Определеното от СРС обезщетение от 3 500 лв. за незаконно лишаване от свобода за 6 месеца и 5 дни не съответствало на съдебната практика в подобни случаи. Сочи, че в такива хипотези САС присъждал 30 000 лв. за незаконно обвинение в присвояване с 10 месеца задържане под стража и 6 години продължило производство /гр.д. № 419/2009 г./. А по гр.д.№ 1169/2019 г. САС присъдил обезщетение в размер на 40 000 лв. също за незаконно присвояване с 6 месеца и половина задържане под стража и 4 месеца домашен арест. Позовава се и на делото В. срещу България, където ЕСПЧ присъдил обезщетение в размер на 10 000 евро при положение, че националния съд му бил присъдил 3 000 лв. **Затова следвало на ищеца да се присъди обезщетение в размер на 2500 лв. по нохд 13436 по описа за 2009 г. и 15 000 лв. по нохд.№ 417/2016 г.**

Иска се решението да бъде отменено в обжалваната част и претенцията на всеки един от ищите да се уважи в пълен размер.

В хода по същество пълномощникът им се позовава на решението от 12.10.2021 г. на ЕСПЧ по делото Б. срещу България по което в полза на Н.Б. било присъдено обезщетение в размер на 7800 евро, а на Е.Б. – 6000 евро.

По въззивната жалба **не е постъпил отговор** от ответника пред СРС-Прокуратура на Република България. В течение на производството се излага становище за неоснователност на въззивната жалба и правилност на първоинстанционното решение в частта, в която ищцовите претенции са били отхвърлени.

По допустимостта на въззивната жалба:

За обжалваното решение въззивниците са били уведомени на 12.03.2021 г.

Въззивната жалба е подадена на 25.03. 2021 г.

Следователно същата е в срока по чл.259, ал.1 ГПК.

Налице е правен интерес от обжалване.

Следователно **въззивната жалба е допустима.**

По основателността на въззивните жалби:

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част. По останалите въпроси той е ограничен от посоченото в жалбата.

След служебно извършена проверка въззивната инстанция приема, че **обжалваното решение е постановено във валиден и допустим процес.**

По доводите във въззивната жалба:

За да постанови решение в обжалвания смисъл, СРС е счел, че от страна на ищите са доказани предпоставките на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ.

По НОХД № 13436/2009 г. СРС е изложил следните мотиви:

Досъдебното производство било образувано на 03.02.2007 г. срещу неизвестен извършител за престъпление по чл.195, ал.1 НК (кражба), извършено на посочената дата. **На 25.06.2008 г.** ищцата Ц. била привлечена като обвиняема за престъпление по чл.215, ал.1 НК (вещно укривателство), предвиждащо към дата на деянието наказание лишаване от свобода до пет години (вр. чл.2 НК). На ищеца и. му било повдигнато и предявено обвинение на 26.06.2008 г. за престъпление по чл.195, ал.1, т.3 НК, наказуемо с лишаване от свобода от една до десет години. На двамата им била взета мярка за неотклонение „подписка“. Обвинителният акт бил внесен в съда на 20.10.2008 г. През 2009 г. били проведени три съдебни заседания (на 11.05.2009 г., на 16.07.2009 г. и на 24.09.2009 г.), като с оглед новооткрити обстоятелства, сочещи на необходимост от задължителна адвокатска защита, делото било върнато на прокурора. Процесуалните нарушения били отстранени в периода м. октомври 2009 г. – м. ноември 2009 г. (назначаване на служебни защитници, предявяване на обвиненията с участието на защитник, предявяване на разследването), като на 25.11.2009 г. в съда бил внесен нов обвинителен акт. В периода 19.04.2010 г. – 10.12.2012 г. били проведени осем съдебни заседания. Ищите като подсъдими не са шиканирали процеса. С присъда от 10.12.2012 г. двамата били признати за невиновни в извършването на престъпленията, за които били обвинени, и били оправдани по повдигнатите обвинения. Прокуратурата протестирала само оправдателната присъда на подсъдимия а.и.. На 11.12.2013 г. било проведено единственото съдебно заседание пред въззивния съд, като с окончателно и неподлежащо на обжалване **решение от 20.08.2014 г.** оправдателната присъдата била потвърдена изцяло.

Явяването на ищите пред органите на досъдебното производство и пред съда за извършването на различни процесуални и следствени действия било факт, който не само се установявал от приложените НОХД, но и който

произтичал от наказателно-процесуалния закон. Касаело се за изпълнение на задължения като обвиняеми и подсъдими. Несъмнено участието на ищите в наказателното производство довело до необходимостта да организират защитата си и да съобразяват личните си ангажименти.

Установявало се, че ищите били незаконно обвинени в извършването на престъпления за периода от края на м. юни 2008 г., когато им били повдигнати обвинения, до края на м. август 2014 г., когато била влязла в сила оправдателната присъда. Така наказателното производство срещу тях продължило шест години и два месеца – срок, който бил твърде дълъг предвид предмета на обвиненията (кражба на една вещ и свързано с кражбата вещно укривателство).

Установявало се от показанията на свидетелите Н. Ц. и С.С., че ищите живеят във Англия от първата половина на 2014 г. Не се установявало те да са били ангажирани с делото след заминаването им в чужбина, тъй като последното съдебно заседание било проведено пред въззивния съд на 11.12.2013 г.

Не се установява в жилището на ищцата М.Ц., находящо се на улица „Д.Б.“ да е било извършвано претърсване. В досъдебното производство не се съдържал протокол за претърсване и изземване на посочения адрес. Такова процесуално действие било извършено в жилището на ищеца а.и. в ж.к „Дружба“, от който факт той не черпел права.

Не се установявало ищцата М.Ц. да е била обвинена в извършването на тежко престъпление по смисъла на чл.93, т.7 НК.

Установявало се, че към 03.02.2009 г. (датата на извършване на престъплението, в което бил обвинен) ищецът а.и. вече бил осъждан двукратно.

Установявало се, че докато траела съдебната фаза по делото, ищецът а.и. бил извършил престъпление по чл.195, ал.1 вр. чл.26, ал.1 вр. чл.28, ал.1 НК при множество квалифициращи признаци, единият от които повторност. Престъплението било извършено в периода 11.03.2011 г. – 12.03.2011 г. с три отделни деяния. Била му взета мярка за неотклонение задържане под стража. С определение от 05.05.2011 г. по НОХД № 8247/2011 г. на Софийския районен съд, влязло в сила на същата дата, било одобрено споразумение по чл.381 НПК, като на обвиняемия и. му било наложено наказание лишаване от

свобода за срок от четири месеца, което да бъде изтърпяно при общ режим. Задържането под стража било приспаданото от така наложеното наказание. Фактът на новото престъпление, за което на и. му било наложено ефективно наказание лишаване от свобода, компрометирал сериозно твърдението на ищеца, че се е страхувал от влизане в затвора.

Установявало се, че вещта, предмет на престъплението от 03.02.2007 г., се намирала в държане на ищцата до 26.05.2007 г. Тя предала плазмения монитор и други вещи на разследващите органи с протокол за доброволно предаване от 26.05.2007 г. Приложеното по наказателното дело (досъдебното производство) копие от протокола било изготвено на нетраен материален носител, поради което двете съдебни инстанции го изключили от доказателствения материал. Протоколът, обаче, бил приобщен като препис и като оригинал по другото наказателно производство, което също било предмет на предявените иски. От него било видно, че при доброволното предаване ищцата била заявила, че вещите са ѝ били донесени от А.. Тя била подписала протокола. Истинността му не била оспорена по реда на чл.193 ГПК. Освен това се установявало, че поне от 2007 г. двамата ищците живеят на съпружески начала. Следователно с приемането на плазмения монитор (посочен в т.1 от протокола като плазмен телевизор) в жилището си от своя партньор, ищцата сама се била поставила в риск да бъде обвинена в извършването на престъпление. Вярно било, че според оправдателната присъда държането на инкриминираната вещ било несъставомерно, като от субективна страна то не покривало признаците на престъплението по чл.215, ал.1 НК. Вярно било също така, че изявлението на ищцата при предаването на вещта (и на другите вещи) нямало характер на доказателствено средство в наказателния процес. В гражданския процес, обаче, признанието за получаването и държането на вещи с неясен произход не можело да бъде игнорирано.

Установявало се, че паралелно с наказателното производство, по което било образувано и водено НОХД № 13436/2009 г., ищците били незаконно обвинени по още две наказателни дела с общ период на незаконните обвинения от 23.11.2007 г. до 22.06.2012 г. Касало се за НОХД № 12622/2008 г. и НОХД № 10131/2011 г. на СРС. За незаконните обвинения по тези наказателни производства всеки от ищците бил получил обезщетение от 3000 лв. съгласно влязло в сила Решение № I-45-171 / 29.08.2016 г. по гр. д. №

18603/2014 г. на Софийския районен съд, 45-ти с-в. Това означавало, че за приблизително същия период, за който се водят искиове, свързани с незаконните обвинения по НОХД № 13436/2009 г. на СРС, ищите вече били обезщетени за незаконни действия на прокуратурата.

Установявало се, че към 26.06.2008 г., когато било повдигнато незаконното обвинение, срещу ищеца а.и. се водели още две наказателни производства, които не били предмет нито на настоящите искиове, нито на исковите за обезщетение, предявени по гр. д. № 18603/2014 г. на 45-ти състав, както следва:

- досъдебно производство от 1998 г. на Районно прокуратура – Кюстендил за кражба в големи размери по чл.195, ал.2 НК (престъпление, наказуемо с лишаване от свобода от три до петнадесет години), което наказателно производство било прекратено по давност от Кюстендилския районен съд с определение от 04.11.2016 г. по НОХД № 685/2016 г.;

- досъдебно производство от 2004 г. на СРП за вещно укривателство по чл.215, ал.1 НК и за документни престъпления по чл.308-312 НК, което наказателно производство било прекратено на 21.08.2009 г. на основание чл.243, ал.1, т.2 НПК (недоказаност на обвиненията).

Следователно за целия период на незаконното обвинение върху ищеца тегнела потенциалната угроза от налагане на едно значително по-тежко наказание за кражба в големи размери, което неминуемо се било отразило в по-голяма степен в неимуществената му сфера.

При така приетите за установени факти съдът е достигнал до извода, че на ищите следва да бъде присъдено обезщетение от по 800 лв. по разглежданите искиове, което да допълни обезщетенията, присъдени им вече по гр. д. № 18603 / 2014 г. на СРС, 45-ти с-в (вж. Решение № 449 от 16.05.2013 г. по гр. д. № 1393/2011 г. на ВКС, IV г.о.) За да определи обезщетението в посочения завишен размер, съдът е отчел съществения превес на продължителното незаконно наказателно преследване. За разликата до пълните предявени размери от 2500 лв. исковите са отхвърлени като неоснователни.

Върху главниците ответникът дължал и обезщетение за забава в размер на законната лихва от влизането в сила на оправдателната присъда на

20.08.2014 г. Обезщетението имало компенсаторен характер, поради което не било необходимо то да бъде искано и присъждано в абсолютно число. В настоящия случай претенцията на ищите за компенсаторна лихва била от 08.02.2016 г., тоест с начало три години преди завеждане на исковата молба. Възражението на ответника за изтекла погасителна давност по отношение на лихвите се явявало неоснователно (чл.111, б. „в“ ЗЗД).

По НОХД № 417/2016 г. СРС е изложил следните мотиви:

Досъдебното производство било образувано на 04.04.2007 г. срещу неизвестен извършител за престъпление по чл.195, ал.1 НК (кражба), извършено на посочената дата.

На 26.05.2007 г. в 23,00 ч. ищецът **а.и.** бил задържан за срок до 24 часа от полицейски орган на основание чл.63, ал.1, т.1 ЗМВР. **На 27.05.2007 г.** му било **повдигнато обвинение** за престъпление по чл.195, ал.1, т.3 НК, наказуемо с лишаване от свобода от една до десет години. Прокурорът постановил задържането на обвиняемия за срок до 72 часа с цел осигуряването му пред съд за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража. Междувременно прокурорът преценил, че задържането под стража не е наложително и на 30.05.2007 г. внесъл в съда предложение за вземане на мярка за неотклонение „домашен арест“. Именно такава мярка била взета от съда в проведеното на същата дата открито съдебно заседание по НЧД № И-1453/2007 г. Мярката за неотклонение била изменена от „домашен арест“ в „подписка“ с протоколно определение от 30.11.2007 г. по НЧД № И-2893/2007 г. С оглед допълнително събраните доказателства за предишни осъждания, на а.и. му било предявено ново обвинение по чл.195, ал.1, т.3 и т.7 вр. чл.28, ал.1 НК – за кражба, извършена при условията на повторност. Това било сторено с **постановление за привличане на обвиняем от 06.03.2008 г.**

На 06.03.2008 г. ищцата М.Ц. била **привлечена като обвиняема** за престъпление по чл.215, ал.1 НК (вещно укривателство), наказуемо с лишаване от свобода до пет години (вр. чл.2 НК). Мярка за неотклонение не ѝ била вземана.

Обвинителният акт бил внесен в съда на 16.04.2008 г., като било образувано НОХД № 4426/2008 г. на СРС. С разпореждането за насрочване на делото съдът потвърдил мярката за неотклонение „подписка“ по отношение

на подсъдимия и. и е взел мярка за неотклонение „подписка“ по отношение на подсъдимата Ц.. За периода от 05.11.2008 г. до 12.03.2013 г. били проведени 16 открити съдебни заседания. С присъда от 12.03.2013 г. подсъдимите били признати за виновни в извършването на престъпленията, в които били обвинени, като на а.и. му било наложено наказание лишаване от свобода за срок от една година ефективно, а на М.Ц. ѝ било наложено наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца, чието изтърпяване било отложена за срок от три години (условно осъждане). По жалба на подсъдимите било образувано ВНОХД № 2346/2013 г. на СГС. Въззивната инстанция провела две съдебни заседания на 16.06.2013 г. и на 23.09.2013 г. Жалбоподателите не присъствали на съдебните заседания, което било тяхно процесуално право към онзи момент. С решение от 07.11.2013 г. присъдата била отменена изцяло и делото било върнато за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд.

След връщане на делото било образувано НОХД № 20214/2013 г. на СРС. По него били проведени 5 съдебни заседания в периода 30.09.2014 г. – 24.11.2015 г. **Подсъдимите не се били явили на заседанията на 16.06.2015 г. и на 24.09.2015 г., като това дало повод за отлагане на делото.** На първата от посочените две дати защитникът заявил, че подсъдимата Ц. живее в Англия и че авиокомпаниите не я допускат на борда на самолет, тъй като е в напреднала бременност. Уважителни причини за неявяването на подсъдимия и. не били посочени. На втората дата защитникът заявил, че два дни по-рано подсъдимата Ц. родила, както и че се наложило съпругът ѝ (тоест подсъдимият и.) също да остане в болницата. С протоколно определение от 24.11.2015 г. съдът прекратил съдебното производство и върнал делото на прокурора за отстраняване на процесуални нарушения по обвинителния акт.

Новият обвинителен акт бил внесен на 11.01.2016 г., като било образувано НОХД № 417/2016 г. на СРС. **В проведеното на 23.02.2016 г. съдебно заседание подсъдимите не се явили.** Те били нередовно призовани, като защитникът им заявил, че двамата живеят в чужбина. След тази дата били проведени още четири открити съдебни заседания, **като с присъда от 12.12.2016 г. двамата подсъдими били признати за невиновни и оправдани по повдигнатите обвинения.**

По протест на прокурора било образувано ВНОХД № 2294/2017 г. на

СГС. Във въззивното производство били проведени две съдебни заседания на 03.07.2017 г. и на 04.10.2017 г. На първата дата подсъдимите не се явили. Призовките до тях били оформени като нередовно връчени на 22.06.2017 г. и на 23.06.2017 г. с отбелязване, че **двамата не живеят на адресите**. Защитникът заявил пред съда, че в деня на получаване на призовката от негова страна (28.06.2017 г.) самият той се бил свързал с подсъдимите да ги призове, но тъй като двамата работят в Англия, не успели да намерят самолетни билети. **Делото било отложено от 03.07.2017 г. за 04.10.2017 г.**, тъй като след изменения на НПК участието им във въззивното производство вече било задължително. При отлагането на делото съдът съобразил датата на следващото съдебно заседание с изявлението на защитника, че подсъдимите ще бъдат в България от края на м. септември, тъй като ще ползват отпуск. В съдебното заседание на 04.10.2017 г. съдът обявил делото за решаване. **Протестираната оправдателна присъда била потвърдена с окончателно решение на въззивната инстанция от 18.10.2017 г.**

Във връзка с незаконното обвинение по НОХД № 417/2016 г. в исковата молба се твърдяло допълнително, че първоначалното задържане на ищеца и. за срок от 72 часа и последвалата мярка за неотклонение домашен арест (общо 6 месеца и 5 дни) се приравняват на задържане под стража по техния интензитет на вмешателство в личната сфера, както и че двамата ищци били силно уплашени, след като на 12.03.2013 г. ищецът и. бил осъден да излежи ефективно една година лишаване от свобода.

При определяне на обезщетението СРС е посочил, че следва да бъде съобразено задължението на ищите да се явяват пред органите на досъдебното производство и пред съда за извършването на различни процесуални и следствени действия, както и че това довело до необходимостта да организират защитата си и да съобразяват личните си ангажименти.

Установявало се, че ищецът а.и. бил незаконно обвинен на 27.05.2007 г. в извършването на престъплението кражба, а ищцата М.Ц. – на 06.03.2008 г. в извършване на престъплението вещно укривателство. Обвиненията тегнели върху тях до средата на м. октомври 2017 г., когато била влязла в сила оправдателната присъда. Така наказателното производство срещу А. продължило повече от 10 години и 4 месеца, а срещу М. – повече от 9 години

и 7 месеца. Срокът несъмнено бил неразумно дълъг предвид обвиненията за престъпления срещу собствеността. **Ишците обаче с поведението си били допринесли за забавянето на делото с период повече от 10 месеца, тъй като не изпълнили задълженията си, произтичащи от взетата мярка за неотклонение подписка**, не уведомили съда за новото си местоживееие в Англия и не посочили адрес в България, на който да бъдат своевременно редовно призовавани. Това обстоятелство следвало да бъде съобразено на основание чл.5, ал.2 ЗОДОВ.

Ищецът и. бил ефективно задържан с полицейска заповед за срок до 24 часа и с прокурорско постановление за срок до 72 часа, като бил изправен пред съд на 30.05.2007 г. От тази дата в продължение на шест месеца той бил с мярка за неотклонение домашен арест, която като последици процесуалният закон приравнявал на задържане под стража. За периода на домашния арест за него съществувала забрана да напуска жилището си без разрешение на съответния орган (чл.62, ал.1 НПК). Според свидетелката С. през този период ищецът имал здравословни проблеми с краката, а посещението на лекар било свързано с искане на необходимото разрешение от прокурор. Незаконното задържане за срок по-дълъг от шест месеца и свързаните с това значителни неудобства следвало да има тежест при определяне размера на обезщетението от незаконното обвинение.

Установявало се от показанията на свидетелите Н. Ц. и С.С., че след м. март 2014 г. воденото наказателно производство довело до допълнителни неудобства за ишците, свързани с необходимостта да пътуват от Англия до България, а именно резервиране на полети, отсъствия от работа, осигуряване на парични средства за полетите. Неудобството се изразявало и в това, че двамата трябвало да пътуват до България през м. ноември 2015 г., когато детето им е било на два месеца. Същевременно трябвало да бъде взето предвид и обстоятелството, че второто заседание пред въззивната инстанция било насрочено за период, в който двамата ищци се намирали в България.

Част от мотивите, изложени при разглеждане на незаконното обвинение по НОХД № 13436/2009 г. на СРС, били съответно относими и за незаконното обвинение по НОХД № 417/2016 г. на СРС, а именно:

Не се установявало в жилището на ищцата М.Ц. на улица „Д.Б.“ да е било извършвано претърсване.

Не се установява ищцата М.Ц. да е била обвинена в извършването на тежко престъпление по смисъла на чл.93, т.7 НК.

Установявало се, че към 03.02.2009 г. (датата на извършване на престъплението, в което е бил обвинен) ищецът а.и. вече бил осъждан двукратно.

Установявало се, че докато траела съдебната фаза по делото, ищецът а.и. извършил престъпление по чл.195, ал.1 вр. чл.26, ал.1 вр. чл.28, ал.1 НК, за което му било наложено ефективно наказание лишаване от свобода – което компрометирало твърдението му, че се страхувал от влизане в затвора.

Установявало се, че вещите, предмет на престъплението от 04.04.2007 г., се намирили в държане на ищцата до 26.05.2007 г. (т.2 и т.3 от протокола за доброволно предаване от 26.05.2007 г.), с което деяние тя сама се поставила в риск да бъде обвинена във вещно укривателство.

Установявало се, че паралелно с наказателното производство, по което било образувано и водено НОХД № 417/2016 г., ищите били незаконно обвинени по още две наказателни дела, по които вече били обезщетени по реда на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ с влязло в сила Решение № I-45-171 / 29.08.2016 г. по гр. д. № 18603/2014 г. на Софийския районен съд, 45-ти с-в.

Установявало се, че към 26.06.2008 г. срещу ищеца а.и. се водели и две други наказателни производства, които междувременно били прекратени, като по едното от тях той бил заплашен от налагане на значително по-тежко наказание от наказанието, предвидено по незаконното обвинение, което било предмет на настоящия иск.

Без данни за други наказателни производства, които да са допринесли за неимуществени вреди, оставали следните периоди:

- за ищцата М.Ц. – от 20.08.2014 г. (влизането в сила на оправдателната присъда по НОХД № 13436/2009 г. на СРС) до 18.10.2017 г. (влизането в сила на оправдателната присъда по НОХД № 417/2016 г. на СРС);

- за ищеца а.и. – от 04.11.2016 г. (прекратяването на наказателното производство по НОХД № 685/2016 г. на Кюстендилски районен съд) до 18.10.2017 г. (влизането в сила на оправдателната присъда по НОХД № 417/2016 г. на СРС).

Отчетено е и обстоятелството, че ищите са допринесли с поведението

си за забавянето на НОХД № 417/2016 г. за срок от повече от 10 месеца.

От значение за определяне на обезщетението се явявало обстоятелството, че в периода 20.08.2014 г. – 18.10.2017 г., в който срещу ищцата Ц. не се било водело друго наказателно производство, тя вече живеела в Англия и имала новородено дете. Незаконното обвинение през този период ѝ било причинило значителни затруднения.

При така установените факти съдът е приел, че на ищцата М.Ц. следва да бъде присъдено обезщетение от 1500 лв., а на ищеца а.и. – обезщетение от 3500 лв. Тези обезщетения били достатъчни за допълване на обезщетенията, присъдени им вече по делото на 45-ти състав и по настоящото дело за незаконните обвинения по НОХД № 13436/2009 г. За разликата до пълните предявени размери съответно от 5000 лв. и от 15 000 лв. исковете са отхвърлени като неоснователни.

Ответникът бил задължен и за законната компенсаторна лихва от 18.10.2017 г., когато била влязла в сила оправдателната присъда, до окончателното изплащане на главниците.

Софийски градски съд, действащ като въззивна инстанция приема следното:

Относно отговорността на Прокуратурата:

Ишците твърдят, че по две отделни наказателни производства са били обвинени в извършването на две престъпления по чл.195, ал.1 НК (за а.и.) и на две престъпления по чл.215, ал.1 НК (за М.Ц.); че са им били взети мерки за неотклонение; че за престъпленията са били внесени обвинителни актове; че с присъда от 10.12.2012 г. по НОХД № 13436/2009 г. на СРС и с присъда от 12.12.2016 г. по НОХД № 417/2016 г. на СРС двамата са били оправдани по повдигнатите обвинения; че след протести на прокурори оправдателните присъди са били потвърдени от СГС с окончателни решения съответно от 20.08.2014 г. и от 18.10.2017 г. Излагат хронологично отделните етапи от развитието на наказателните производства. Акцентират върху факта, че по второто дело първоначално са били признавани за виновни и им е било наложено наказание лишаване от свобода (една година ефективно за ищеца и. и шест месеца условно за ищцата Ц.), като тази присъда била отменена от въззивната инстанция и едва по новообразуваното НОХД 417/2016 г. са били оправдани както от първоинстанционния, така и от въззивния съд. Твърдят,

че за времето от повдигане на обвиненията до влизането в сила на оправдателните присъди са претърпели неимуществени вреди (подробно посочени в исковата молба), които са резултат от незаконните обвинения.

Съгласно чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани в случаите на обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

За престъпленията в които ищците са били обвинени се предвижда наказание лишаване от свобода като наказателното производство е приключило с оправдателна присъда. Незаконността на обвинението съставлявала основание за носене на отговорност от страна на Държавата, в случая в лицето на правозащитните органи по чл.2, ал.1,т.3 от ЗОДОВ – Прокуратурата на Р България.

Относно ангажиране отговорността на Прокуратурата във връзка с предприетата от МВР мярка задържане за 24 часа по отношение на ищеца а.и.:

В практиката на ВКС се поддържа разбирането, споделяно и от настоящия съдебен състав, че в случаите на задържане по чл. 73, вр. чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР от полицейски орган за 24 часа, на задържане по чл. 64, ал. 2 НПК от прокурора за 72 часа (при необходимост с оглед обезпечаване на присъствие на обвиняемия пред съда по поискана от прокурора мярка за неотклонение "задържане под стража"), както и при взета от съда мярка за неотклонение "задържане под стража", осъществената спрямо задържаното лице принуда е идентична (сравни решение № 95 по гр. д. № 849/2010 г., III г. о., ВКС), и следователно, при осъществяване на съответните законови хипотези, причинените му в резултат на незаконното задържане под стража неимуществени вреди подлежат на обезвреда.

Следователно доводът на въззивника, ответник пред СРС, че не следва да носи отговорност за търпените в случая от ищеца, вреди, се явява неоснователен.

Относно търпените от ищците вреди:

Разпоредбата на чл.4 от ЗОДОВ предвижда, че на обезщетяване подлежат тези вреди, които са пряка и непосредствена последица от повдигнатото обвинение, т.е. само вредите, които са настъпили и се дължат на наличието на незаконно обвинение и не биха се проявили, ако такова обвинение липсваше.

Пряка причинно-следствена връзка е налице, когато деянието е решаващо, вътрешно необходимо /не случайно/ свързано с резултата; в цялата поредица от явления причината предшества следствието и го поражда, като вредата закономерно произтича от деянието (решение по чл. 290 ГПК, постановено по гр. д. № 3026/2008 г. на IV ГО ВКС).

Въззивната инстанция намира, че изводите на СРС **досежно наличието на причинно-следствена връзка** между действията на Прокуратурата и търпените от ищеца вреди, е налице:

Видно от показанията на разпитаните свидетели л.18 /по делото пред СРС/ ищцата Ц. е съзнавала последиците от повдигнатите ѝ обвинения и се е притеснявала. Много често полицията е идвала в жилището ѝ на адрес: „Д.Б.“. Съседите са виждали това. Тъй като по това време М. е живееела заедно с А. на този адрес, то той непрекъснато е бил търсен от органите на 4 РПУ. Свидетелката Ц., майка на ищцата сочи, че А. е бил търсен при „всяко нещо, което се случва на територията на 4 РПУ“. Затова „непрекъснато търсене“ съобщава и свидетелката С., майка на ищеца А.. Същият е изпитвал затруднения във връзка с посещенията на лекар по времето, което е бил с наложена мярка за неотклонение „домашен арест“, тъй като имал болки в крака. Необходимо е било да иска разрешение за това.

Ищцата Ц. е изпитвала неудобство във връзка с необходимостта да се връща в България след емигрирането им в Англия, тъй като първоначално е работила по трудов договор и е следвало да иска разрешение, а след това – през 2015 г., тъй като е била родила и детето ѝ е било кърмаче.

Следователно доводът на въззивника, ответник пред СРС, че не е доказана причинно-следствената връзка между действията на Прокуратурата и търпените от ищите вреди, се явява неоснователен.

Относно размера на обезщетението за неимуществени вреди:

Действително, с оглед указанията дадени в т.ІІ от ППВС № 4 от

23.12.1968 г понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, а е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се вземат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. С оглед това разбиране, при определяне на размера, съдът следва да вземе предвид всички обстоятелства, които имат отношение към твърдяните от ищеца неимуществени вреди-това са продължителността на проведеното наказателно преследване, наложените принудителни мерки за неотклонение, интензитета и продължителността на душевните болки, страдания и неудобства с оглед тежестта и характера на обвинението, в което пострадалият е бил незаконно обвинен. В този смисъл с решение № 123/23.6.2013 г по гр. дело № 254/14 г на ВКС, Трето ГО, постановено за уеднаквяване практиката на съдилищата е прието, че моралните вреди са индивидуално определими и паричното обезщетение за тях следва да съответства на необходимото за преодоляването им, и че не е пряка проява на справедливост, а е в дисхармония със справедливостта определяне на парично обезщетение по-голямо от необходимото за обезщетяване на претърпените вреди като се обсъдят всички наведени доводи и обстоятелства, обосноваващи по-нисък размер на обезщетение. При определяне на дължимото обезщетение така също следва да се държи сметка и за обществените представи за справедливост в аспект на съществуващите обществено-икономически условия на живот.

Освен въздействието на незаконния акт на правозащитния орган върху здравето на ищеца, значение имат и субективните му негативни преживявания, отражението на незаконния акт върху личната свобода и социалната сфера на общуване и работа, контактите и взаимоотношенията със семейството му и близките му, както и други подобни обстоятелства, естествено, видът на повдигнатото обвинение, продължителността на наказателното производство, видът и срокът на мерките за неотклонение за всеки конкретен случай.

С оглед критериите за разумност на срока по чл. 6 ЕКЗПЧОС, установени в практиката на Европейския съд по правата на човека: сложност на делото, поведение на подсъдимите и поведение на компетентните органи, правилно СРС е приел, че в конкретния случай след привличането на ищите като обвиняеми наказателното производство е приключило в нера разумен срок.

Настоящата инстанция намира, че първоинстанционният съд е съобразил горепосочените критерии при определяне на справедливия размер на обезщетенията за неимуществени вреди, търпени от ищите.

Липсват данни, а и не се твърди Прокуратурата да е разпространила информация за воденото срещу ищеца наказателно производство, съответно за последното да са узнали голям брой хора.

Следва да отчетем и факта, че по водените нощд /предмет на настоящето производство/ Прокуратурата не е поддържала обвиненията – по нощд № 13436 по описа за 2009 г. срещу ищцата Ц. /л.14 от гр.д.№ 1924 по описа за 2019 г. на СГС, тъй като исковата молба първоначално е била предявена пред СГС/, както и срещу ищеца и. по образуваното нощд 4826 по описа за 2013 г./л.28 от същото дело/ във връзка с протеста срещу постановената оправдателна присъда по нощд 13436 по описа за 2009 г. Видно от отразеното в съдебния протокол от 13.06.2012 г. /л.52/ прокурорът не е поддържал обвинителния акт по нощд 4426 по описа за 2009 г. на СРС, НО, 103-ти състав. С оглед отразеното на л.54 съдът на основание чл.302 НПК е възобновил съдебното следствие./Впоследствие постановената осъдителна присъда е била отменена от СГС с решение № 1314 от 07.11.2013 г. по внохд 2346/2013 г./л.65/ и делото е било върната за ново разглеждане от друг състав на СРС/.

При определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди правилно СРС е взел предвид водените срещу ищеца и. други наказателни дела.

Обстоятелството, че ищеца е осъждан се установява и от представената по делото справка за съдимост /л.101 от гр.д.№ 1924 по описа за 2019 г. на СГС/ - по нощд № 6641 по описа за 2003 г., по нощд 3079 по описа за 2005 г. , по нощд № 8247 по описа за 2011 г. , приключили със Споразумение с Прокуратурата като по нощд И-3079/2005 му е определено наказание „лишаване от свобода“ за срок от 6 месеца. А по нощд № 8247 по описа за 2011 г. му е била определена мярка за неотклонение „задържане под стража“.

Съдът намира, че съдебното минало на ищеца и. също влияе при определяне на размера на обезщетението - от една страна доколкото ищеца и. търпи емоционални въздействия от наказателната принуда по вече приключилите срещу него нощд и от друга във връзка с наведения от него довод, че е изпитвал страх от затвора.

Правилно е отчетено от СРС обстоятелството, че ищците вече са били обезщетени за неимуществени вреди и по други гр.д., водени по реда на ЗОДОВ за осъществено срещу тях наказателно преследване като на всеки един от тях е присъдено обезщетение за неимуществени вреди в размер на по 3000 лв.

Следва да отбележим, че по отношение на ищцата Ц. от данните по делото се установява, че първоначално същата е била без наложена мярка за неотклонение. Такава е била взета с насрочването на нохд № 4426 по описа за 2008 г. на СРС и тя е най-леката- „подписка“.

Повдигнатото ѝ обвинение не е за извършване на тежко престъпление по смисъла на чл.93, т.7 НК. Не се доказва извършването на процесуалното действие „претърсване“ на жилището в което ищцата Ц. е живяла преди заминаването си в Англия.

Затова въззивната инстанция намира, че **определеното на всеки един от ищите обезщетение за неимуществени вреди по всяко едно от двете водени срещу тях нохд е справедливо** и е в съответствие да поправи конкретно установените по делото лична болка и страдания от незаконното преследване. Присъдените от СРС обезщетения са съответни на търпените болки и страдания; претендираните от ищите обезщетения, ако приемем, че същите следва да им бъдат присъдени, биха били прекомерни. Нито събраните писмени доказателства, нито гласните такива обуславят интензитет на търпени болки и страдания, обективиращ обезщетяване на ищите в размерите в които са направени претенциите им.

С решение № 200/16.06.2016 г. по гр. дело № 1019/2016 г. на ВКС, IV г.о. по чл. 290 ГПК е възприета константната практика на ВКС, според която размерът на обезщетенията за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост след преценка на всички конкретни обективно съществуващи обстоятелства; с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи, в който смисъл са и задължителните постановки на ППВС № 4 от 23.12.1968 г. и Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК ВКС. От значение за размера на обезщетението са тежестта на престъплението, за което е било повдигнато незаконно обвинение; продължителността на незаконното наказателно преследване; интензитета на

мерките на процесуална принуда; броят и продължителността на извършените с негово участие процесуални действия; начинът, по който обвинението се е отразило върху пострадалия с оглед личността му и начина на живот; рефлектирало ли е обвинението върху професионалната реализация на пострадалия, на общественото доверие и социалните му контакти, отраженията в личната му емоционална сфера, здравословното му състояние и пр. фактори, които следва да се преценяват съобразно конкретните обстоятелства за всеки отделен случай. Наред с тези обстоятелства, при определяне на обезщетението съдът следва да съобрази и обществените критерии за справедливост, свързани с икономическите условия в страната и жизнения стандарт на населението за съответния период, следвайки принципа за пропорционалност между претърпените от пострадалия неимуществени вреди и паричното им обезвъзмездяване.

СРС се е съобразил с тази съдебна практика. Доколкото същата приема **че обезщетението се определя за всеки конкретен случай при отчитане на конкретните обстоятелства**, то позоваването от страна на процесуалния представител на ищците на определени обезщетения по отношение на други лица и за други повдигнати обвинения, както и за лица с различно съдебно минало, е неуместно.

Относно съпричиняването на вредите:

Съгласно чл. 5, ал. 2 ЗОДОВ, когато пострадалият виновно е допринесъл за увреждането, дължимото от държавата обезщетение се намалява. Такава хипотеза е налице, когато настъпилият вредоносен резултат е в причинно-следствена връзка с поведението на пострадалия, когато пострадалият с действията си по време на наказателното преследване недобросъвестно е създал предпоставки за повдигане и поддържане на незаконно обвинение.

Действително, доколкото се касае за исково производство провеждано по реда на ГПК, то преценката на събраните по делото доказателства и волеизявленията на страните се извършва в съответствие с правилата на ГПК.

При съобразяване с разпоредбата на чл.300 ГПК настоящата инстанция не споделя мотивите на СРС във връзка с обсъждането на въпроса дали ищцата Ц. е държала инкриминираните вещи. Този въпрос е обсъден в решение № 1083 от 18.10.2017 г. от СГС, НК по внохд № 2294 по описа за

2014 г. и е послужил като решаващ мотив оправдателната присъда по нощд 417 по описа за 2016 г. да бъде потвърдена, виж л.86 от гр.д.№ 1924 по описа за 2019 г. на СГС.

Действително, ищите са търпели неудобства във връзка с явяването си по делата след емигрирането им в Англия, но необходимо е да отчетем факта, че самите те са направили този избор включително и при допуснато нарушение на наложената им мярка за неотклонение „подписка“.

Непосочването от страна на ищите на адреси за призоваване е забавило производството за 10 месеца, което обстоятелство правилно е отчетено от първоинстанционния съд.

Налага се извод, че като краен резултат решението е правилно и като такова ще следва да бъде потвърдено.

Обезщетение за имуществени вреди не се претендира от нито един от ищите поради което въведените от въззивника Прокуратура на РБ доводи не съответстват на предмета на делото.

По разноските:

Пред първата съдебна инстанция:

При този изход на спора обжалваното решение е правилно и в частта за разноските.

Пред въззивната инстанция:

С оглед на това, че и двете въззивни жалби бяха приети за неоснователно, то съдът намира, че разноски не следва да бъдат присъждани.

На основание чл.38, ал.2 ЗАДв. в полза на адв.Д. следва да бъде присъдено адв.възнаграждение, което съдът определя в размер на 600 лв./общо за двамата представлявани/ при съобразяване, че производството пред настоящата инстанция приключил в едно публично съдебно заседание, както и, че нито бяха искани и съответно не бяха събирани доказателства.

ВОДИМ ОТ ГОРНОТО, СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20057309 от 03. 03.2021 г. по гр.д.№

61666 по описа за 2019 г. СРС, Първо ГО, 46 - ти състав, **изцяло.**

ОСЪЖДА П.НА Р.Б. да заплати на адв.Н. О. Д., САК, гр.София, бул.***** на основание чл.38, ал.2 ЗАдв. сумата в размер на **600 лв. за процесуално представителство** на М. М. ЦВ. и ал. ИВ. ил. **пред въззивната инстанция.**

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва с касационна жалба при условията на чл.280, ал.1 и ал.2 ГПК пред ВКС на РБ в 1-месечен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____